

אפריל 2011

הוועדה לתכנון ולתקצוב והמועצה להשכלה גבוהה - קול קורא לפיתוח תוכנית ללימודי העשרה במסגרת התואר הראשון

הזמנה מטעם "ועדת ההיגוי של הוועדה לתכנון ולתקצוב והמועצה להשכלה גבוהה לנושא לימודי העשרה", להגיש הצעות לפיתוח תוכנית לימודי העשרה במסגרת לימודי התואר הראשון

א. מבוא ורציונל

הוועדה לתכנון ולתקצוב (להלן: "ות"ת") והמועצה להשכלה גבוהה (להלן: "מל"ג") מגדירות לימודי העשרה כלימודים מרחיבי דעת בתחומי ידע שונים ומגוונים במסגרת התואר הראשון בנוסף ומעבר לתחום הידע בו מעמיק תלמיד בלימודיו ומחוץ לדיסציפלינה הראשית אותה הוא לומד.

ות"ת ומל"ג רואות בלימודי העשרה כלי חשוב לעיצוב דמות הבוגר בתואר הראשון כאדם משכיל.

בהתאם לכך החליטה ות"ת לעודד את פיתוחם וקיומם של לימודי העשרה במסגרת לימודי התואר הראשון במוסדות להשכלה גבוהה המתוקצבים (להלן: "המוסדות") בהיקף שבין 6 נ"ז ל 10 נ"ז תוך שימת דגש על פיתוח קורסים ייחודיים בדיסציפלינות השונות שיותאמו לסטודנטים המגיעים מדיסציפלינות אחרות, ואף להקצות את המשאבים הכספיים הנדרשים לכך.

ב. מטרה

מטרת ה"קול-קורא" היא לפרט את ההנחיות הכלליות למוסדות מתוקצבים העומדים בדרישות הסף המפורטות להלן להגיש הצעה לפיתוח ולקיום תוכנית ללימודי העשרה במסגרת לימודי התואר הראשון (להלן: "התכנית").

יודגש כי תכנון ויישום הצעות בנושא קורסים להרחבת דעת יתבססו על תהליכים פנימיים בתוך כל מוסד אקדמי במסגרת החופש האקדמי שלו ותפיסתו האקדמית לגבי מסגרת הלימודים לתואר ראשון, ולא יושתתו על דגם בלעדי כזה או אחר. מכל מקום, ההצעות תשקפנה את החזון שעומד מאחורי כל תוכנית לפי תפיסת עולמו של כל מוסד.

ההנחיות דלהלן מפרטות את הקריטריונים והתנאים לבחירת ההצעות המתאימות.

ג. הזכאות להגיש הצעות

זכאים להגיש הצעה מוסדות להשכלה גבוהה מוכרים ומתוקצבים ע"י ות"ת אשר מתקיימים בהם שני התנאים המצטברים הבאים:

1. מוסד להשכלה גבוהה מוכר בעל גיוון דיסציפלינארי, המקיים לפחות 12 תכניות לימוד לתואר ראשון.
2. מוסד להשכלה גבוהה מוכר בו לומדים לפחות 3,500 סטודנטים בפועל (בכפוף למגבלת המכסה המאושרת).

על המוסדות להגיש הצעותיהם בהתאם לקווים המנחים המפורטים להלן:

ד. ההנחיות

1. כללי

(א) ייעוד

ההצעה תתאר את החזון שינחה את המציעים (המוסדות) בפיתוח וקיום התכנית, לרבות הגדרת פרופיל הבוגר אותו בכוונתם להכשיר וכיצד התכנית מקדמת הכשרה זו. במסגרת זו נבקש לדעת מה היקף קורסי ההעשרה שיידרש כל תלמיד במוסד ללימוד במסגרת התואר הראשון וכיצד מתכוונת הנהלת המוסד להעביר את המסר והרעיון העומדים מאחורי התכנית לציבור חברי הסגל והסטודנטים. בהקשר זה תיכלל בהצעות התייחסות לנושאים הבאים:

(1) ייחודיות

לאור מטרתה הייחודית של התכנית, **מרבית** הקורסים שיוצעו בה יהיו קורסים ייחודיים שיפותחו לצורך התכנית. התוכנית לא תכלול קורסים קיימים המהווים קורסי מבוא ויסוד בליבה של הדיסציפלינות (כגון: מבוא לכלכלה א' ו'ב', מבוא לפסיכולוגיה, חדו"א וכד'). ניתן לכלול קורסים קיימים שאינם קורסי מבוא ויסוד בליבה של הדיסציפלינות, כאמור לעיל, תוך התאמתם למטרות התכנית וכן קורסי מבוא המופנים לציבור הסטודנטים הכללי ולא לתלמידים המתמחים בתחום (למשל, קורס "מבוא לפסיקה מודרנית" המיועד לתמידי מדעי הרוח והחברה).

(2) איכות אקדמית

הקורסים שיוצעו בתכנית יעמדו על רמה אקדמית גבוהה שתשתקף, בין היתר, בדרישות הקורס, מטלות הקריאה ובמדדים להערכת הישגי הסטודנטים.

(3) סגל ההוראה

קריטריון מרכזי בבחירת המרצים לקורסים בתכנית - היותם מרצים מעולים מן הסגל האקדמי הקיים¹, היודעים לעורר עניין בציבור סטודנטים רחב ומגוון ובעלי מוניטין בתחומם.

(ב) ניהול התכנית ואדמיניסטרציה/תשתיות

תנאי מוקדם לאישור תכנית יהיה קיום תשתית אדמיניסטרטיבית לניהול התכנית. לשם כך, צריכות להתמלא הדרישות המפורטות להלן. ההצעה תפרט את האופן שבו ימלא המוסד אחר הדרישות הללו.

¹ יתכן ויאושרו מקרים חריגים ע"י ועדת ההיגוי.

- 1) מינוי איש אקדמיה בכיר שיהיה מחויב לתכנית ואחראי עליה (התנהלות, מעקב ופיקוח). במסגרת זו יעמוד אותו אדם בראש ועדת היגוי פנים מוסדית שתקבע את הרציונל, מבנה התכנית ותכניה, ותלווה את התכנית לאורך כל פעילותה.
- 2) הקמת מנגנון מנהלי שיעסוק בתיאום הקורסים אל מול הפקולטות השונות, רישום סטודנטים לקורסים, עיבוד משובי שביעות רצון (סטודנטים וסגל), איסוף נתונים ודיווחים ומתן מענה לסטודנטים ולסגל.

2. התכנית המוצעת

כפי שפורט לעיל, במסגרת התכנית על הסטודנט להיחשף לתחומים שאינם בתחום הלימוד המרכזי שלו במהלך התואר הראשון, וזאת בהיקף של 6-10 נ"ז במסגרת נקודות הזכות הנדרשות לתואר. הקורסים יוצעו במגוון תחומי ידע ויאפשרו חשיפה מרבית של הסטודנט לתחומים שונים מחוץ לדיסציפלינה הראשית שהוא לומד ויהיו קורסים ייחודיים. ניתן לכלול קורסים קיימים ובלבד שלא מדובר בקורסי מבוא ויסוד בליבה של הדיסציפלינות.

בכל מקרה לא יחויבו הסטודנטים ללמוד מקבץ כלשהו.

הקורסים שיוצעו במסגרת התכנית יינתנו ברובם בקבוצות של עד 100-120 סטודנטים. התשתית תתוכנן לאפשרות של הגדלה בעתיד. כחריג יאושרו עד שני קורסים בכל מוסד המיועדים למספר גדול יותר של סטודנטים, וזאת כאשר ההשקעה בקורס גדולה במיוחד ואיכות המרצים יוצאת דופן.

ביחס לקורסים בתכנית, יימסרו הפרטים הבאים:

(א) רשימת הקורסים המיועדים להיכלל בתכנית.

(ב) פרטי הקורסים:

ביחס לכל אחד מהקורסים בתכנית יפורט המידע הבא:

- 1) שם הקורס.
- 2) מועד מתוכנן לפתיחתו.
- 3) סילבוס.
- 4) פרטי המרצה, לרבות סטאטוס העסקה, היקף משרה, שיוך פקולטטי. כמו כן, יצורפו קורות חיים של המרצה.
- 5) קהל היעד של הקורס.
- 6) מספר סטודנטים לקורס.
- 7) האם קיים צורך מיוחד בקבוצת דיון או תרגול לקורס ומדוע.
- 8) האם הקורס ייחודי.
- 9) האם הקורס חדש או קיים.

(ג) שדרוג קורסים קיימים:

במקרים שבהם כבר קיימים במוסד התנאים המפורטים בקול-קורא זה לצורך קיום תכנית ללימודי העשרה, כלומר שהמוסד כבר פיתח ומקיים קורסים הנחשבים על ידו כקורסי העשרה, יוכל אותו מוסד להגיש את הקורסים לאישור ועדת ההיגוי. קורס מאושר כאמור יזכה בתמיכה תקציבית לצורך שדרוגו על פי תעריף ייחודי כמפורט בסעיף 4 להלן (תחת "תקציב"). במקרה כזה, יידרש המוסד:

- 1) להוכיח שכבר מתקיימות בו הדרישות לצורך קיום תכנית ללימודי העשרה, כנדרש בסעיפים המפורטים בקול-קורא זה.
- 2) לפרט את מהות השדרוג של הקורס.

ד) ההצעות שתוגשנה תכלולנה התייחסות לסוגיה של פיתוח תשתיות בנות קיימא להוראת הקורס; פיתוח חומרים שיעמדו לרשות מרצים עתידיים בקורסים, פיתוח אתרי אינטרנט לקורס וכד'.
ניתן יהיה להציע חלק מהקורסים ב-e-learning.

3. לוח זמנים

- א. ההצעה תפרט את לוח הזמנים להקמת התכנית ולהפעלתה.
ב. התכנית תתחיל לפעול לאחר אישורה הסופי על ידי ועדת ההיגוי.

4. תקציב

- מוסד שעמד בתנאי הסף (סעיף ג' לעיל) והתכנית שלו אושרה ע"י ועדת ההיגוי, יהיה זכאי לתקצוב בשני שלבים:
- שלב א' -** שלב זה ימשך עד סיום שנה"ל תשע"ג אשר במהלכו יתוקצבו המוסדות עבור מספר קורסי ההעשרה שיפותחו על-ידם, כמפורט להלן:
- תעריף השתתפות ות"ת עבור כל קורס שיאושר יעמוד על 50,000 ₪ בשנה הראשונה ו-20,000 ₪ בשנה השניה לשם שדרוג הקורס (רכישת ספרים, פיתוח אתר אינטרנט וכד').
  - מוסד יוכל לפתח עד שני קורסים הכוללים קבוצות דיון/תרגיל. תעריף השתתפות ות"ת עבור כל קורס הכולל קבוצות דיון יעמוד על 100,000 ₪ בשנה הראשונה ו-40,000 ₪ בשנה השניה לשם שדרוג הקורס.
  - מוסד אשר עמד בקריטריונים ופיתח לא פחות מ-10 קורסים, יקבל סכום נוסף וחד-פעמי בגובה 100,000 ₪ עבור עלויות הקמת התשתית האדמיניסטרטיבית הדרושה (ובלבד שהוצאות אלה לא מומנו במסגרת פיתוח הקורסים).
  - השתתפות ות"ת תינתן בגין פיתוח קורסים ייחודיים ו/או שדרוג קורסים ייחודיים הקיימים במוסד ואשר יילמדו ע"י הסגל הקיים.
- שלב ב' -** שלב זה ימשך משנת תשע"ד ואילך ובמהלכו המוסדות יתוקצבו לפי מודל התפוקות (כלומר לפי מספר הסטודנטים אשר סיימו בהצלחה קורסי לימודי העשרה) שייבנה ע"י הצוות המקצועי בוות"ת וועדת ההיגוי וישלח למוסדות בהמשך.
- יובהר כי קורס אשר לא יאושר על-ידי ועדת ההיגוי לא יזכה את המוסד בתמיכת ות"ת. עבור קורס שאושר ע"י ועדת ההיגוי, ביצוע התקציב יהיה בכפוף לפתיחת הקורס בפועל.**

ה. מועד הגשת ההצעות

ניתן להגיש הצעות באחד משלושת המועדים הבאים:

- 31 ביולי 2011 (פעימה ראשונה)
- 31 בינואר 2012
- 31 ביולי 2012

1. אופן הבחירה

הוועדה תבחן את ההצעות על סמך החומר שיוגש לה, בהתאם לקווים המנחים המפורטים במסמך זה, ותחליט אלו קורסים לאשר ולתקצב במוסדות המציעים.

הפרויקט יתקיים באופן הדרגתי כך שלאחר כל אחד משלושת המועדים להגשת הצעות תתכנס ועדת ההיגוי כדי לבחון את ההצעות שהוגשו ולהחליט אלו הצעות לקבל.

2. מעקב

ועדת ההיגוי, תקיים מעקב אקדמי ותקציבי אחר התכנית בשלב הפיתוח ובתום השנה הראשונה להפעלתה ואח"כ – אחת לשנתיים. הוועדה תבדוק האם התכנית פועלת על פי הקווים המנחים ומשיגה את יעדיה.

ועדת ההיגוי:

פרופ' מלכה רפפורט חובב - החוג לבלשנות, האוניברסיטה העברית - יו"ר הוועדה
 פרופ' דוד דורבן - הפקולטה להנדסת אווירונאוטיקה וחלל, הטכניון
 פרופ' יונתן יובל - הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת חיפה
 פרופ' משה יוסטמן - המחלקה לכלכלה, אוניברסיטת בן גוריון
 פרופ' אורה לימור - המחלקה להיסטוריה, לפילוסופיה ולמדעי היהדות, האוניברסיטה הפתוחה
 פרופ' פנינה קליין - ביה"ס לחינוך, אוניברסיטת בר אילן
 פרופ' אביעד קליינברג – החוג להיסטוריה, אוניברסיטת תל אביב
 פרופ' שמעון שרביט – לשון עברית, המכללה האקדמית אשקלון

מרכזי ועדת ההיגוי:

גבי מיכל נוימן - ממונה בכירה, האגף להערכת איכות והבטחתה
 מר מרק אסרף - ממונה בכיר תחום האוניברסיטאות, האגף האקדמי ומזכירות המלי"ג
 מר יניב כהן - רכז בתחום תקצוב האוניברסיטאות, אגף התקציבים